

учасників будівництва й забезпечення ефективного функціонування за рахунок зменшення трансакційних витрат. Загалом, будівельний кластер призначений реалізувати три стратегічні напрями: розвиток житлового, комерційного, промислового та дорожнього будівництва; модернізація матеріально-технічної бази промисловості будівельних матеріалів і сировинної бази будівельного комплексу в регіоні; інституційне забезпечення конкурентоспроможності будівельного комплексу.

Структурними складниками посилення конкурентоспроможності учасників кластера є економія витрат при: поширенні інформації (розповсюдження інформації про співпрацю, необхідні технології та сучасні можливості будівництва, моніторинг законодавчої бази, випуск інформаційних бюлетенів); маркетингу (просування продукції чи послуг кластера, популяризація ресурсів та поширення внутрішніх знань, презентація учасників кластера); виробництві (створення спільними зусиллями виробничих потужностей із виготовлення високоякісних будівельних матеріалів та зниження собівартості будівельної продукції); закупівлях (координовані закупівлі обладнання чи будівельних матеріалів, заощадження коштів на обсягах замовлень); навчанні (розроблення тренінгових програм, організація комунікативних заходів для поширення досвіду у сфері будівництва) [2].

Відповідно, для досягнення однієї з головних цілей створення кластеру – поєднання всіх компонент виробничого процесу – від пошуку будівельних об'єктів, постачання сировини до кінцевого споживання, охоплюючи експлуатацію та обслуговування готових будівельних об'єктів, функціонування їх спеціалізованої інфраструктури – необхідне інформаційне, інтелектуально-кадрове, матеріально-технічне, технологічне, нематеріальне, фінансове, інвестиційне та інноваційне забезпечення.

У цьому контексті важливо, щоб представники керівних державних структур дотримувалися принципів: створення сприятливого економіко-правового та організаційного середовища для організації і розвитку кластерів; необмеженості кількості створюваних у регіоні територіальних інтегрованих структур; рівномірного та просторового розвитку регіональних будівельних кластерів, разом із організацією територіальних інтегрованих утворень з переважанням державної форми власності та державного фінансування їх діяльності; достатньої та рівної підтримки всіх кластерів (та їх учасників), що функціонують та створюються; добровільності при обранні організаційної структури і

форми господарювання, формуванні складу учасників кластера [3].

Для забезпечення конкурентоспроможності економіки регіону необхідно створити належні висхідні передумови зміцнення та розвитку факторних конкурентних переваг первинної ланки, зокрема суб'єктів господарювання, які створюють значну частку доданої вартості, формують економічний потенціал інвестиційно-будівельної галузі та економіки загалом.

Література

1. Кадол Л. В. Етапи реструктуризації підприємств будівельної галузі / Л.В. Кадол // Вісн . Криворізь . техн. ун-ту : зб. наук. пр. – Кривий Ріг, 2005.– Вип.6.– С. 193–196.
2. Мокія А. І. Стратегія та механізми зміцнення просторово-структурної конкурентоспроможності регіону [Текст]: Монографія А. І. Мокія, Т. Г. Васильціва. – Львів: Ліга Прес, 2010 – 488 с.
3. Пинда Р. В. Регіональна політика розвитку будівельних кластерів в Україні / Р. В. Пинда // Науковий вісник Полт НТУ. Економіка і регіон. – 2014. – № 1(44). – с.79–84.
4. Ракицька С. О. Формування інтегрованих об'єднань у будівельному комплексі України / С. О. Ракицька, О. М. Жусь // Глобальні та національні проблеми економіки – [Електронне наукове фахове видання]. Миколаїв: МНУ ім. Сухомлинського. – Вип. 2. – 2014. – С.683–687.
5. Федоренко В. Г. Концепція кластерної політики в Україні / В. Г. Федоренко, А. М. Тугай, А. Ф. Гойко, В. Б. Джабейло // Економіка та держава. – 2008. – № 11. – С. 5–15.

Наталія СЛІВІНСЬКА

Тернопільський національний економічний університет, Україна

НОВІ ФОРМИ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Сучасна регіональна політика країн-членів ЄС та України потребує пошуку нових форм транскордонного співробітництва, які дадуть змогу досягнути повномасштабного інтегрованого простору. Транскордонне співробітництво може здійснюватися у межах створеного євро регіону шляхом укладення угод про транскордонне співробітництво в окремих сферах та шляхом розвитку взаємовигідних контактів між суб'єктами

транскордонного співробітництва [1].

В Україні ще у 2004р. прийнятий ЗУ «Про транскордонне співробітництво» і періодично приймаються Державні програми розвитку транскордонного співробітництва, що сприяють економічному зростанню у віддалених прикордонних регіонах. Незважаючи на це, реалізація завдань та використання можливостей транскордонного співробітництва потребують пошуку нових його організаційних форм. Сучасними формами транскордонного співробітництва є транскордонні кластери, європейські угруповання територіального співробітництва, транскордонне партнерство та прикордонні торговельні комплекси в умовах формалізації прикордонної торгівлі [3, 4].

Трансдордонне партнерство є організаційною формою трансдордонного співробітництва, яке здійснюється на основі добровільної співпраці двох або кількох територіальних громад, їх представницьких органів, місцевих органів виконавчої влади, громадських організацій, юридичних та фізичних осіб з різних сторін кордону, що діють відповідно до умов формалізованого договору (угоди). Трансдордонне партнерство здійснюється для виконання спільних проєктів, програм та вирішення соціальних, добродчинних, культурних, освітніх, наукових чи управлінських завдань [2, 159]. Трансдордонне партнерство створює передумови для ефективного вирішення значної кількості спільних для обох сторін кордону проблем, сприяє підвищенню конкурентоспроможності економіки, активізації інноваційних процесів і реальних механізмів узгодження інтересів влади, бізнесу, науки та освіти при розробці стратегії розвитку на рівні регіону і країни.

Перспективність трансдордонного партнерства як форми взаємодії між суб'єктами та учасниками трансдордонного співробітництва, характеризується зростанням великої кількості трансдордонних партнерств в країнах Європи, що функціонують у туристичній, освітній сферах, сфері зайнятості, сільського господарства, тощо. Прикладом партнерства у сільськогосподарській сфері є Партнерство МЕД (MED) (1999 р.), що так назване виходячи з об'єднання трьох трансдордонних територій Північної Ірландії (Великобританія) та Республіки Ірландія: Мелвін (Melvin), Ерн (Erne) і Даф (Duff). У межах партнерства функціонують три основні проєкти, які сприяють ефективній зайнятості сільського населення: Перший проєкт: навчання та освіта (ІТ - навчання, розвиток особистості та навичок) спрямований на розширення можливостей для працевлаштування та підвищення якості праці для

спеціалістів різних рівнів сільськогосподарської сфери: ветеринарів, технічного персоналу, менеджерів, маркетологів тощо. Другий проєкт: збільшення поголів'я худоби. Третій проєкт: екологічний (створення ефективного механізму переробки відходів та покращення стану навколишнього середовища в сільській місцевості).

Ще одним прикладом трансдордонного партнерства є мережа партнерств під егідою EURES (Європейської служби зайнятості), яка об'єднує служби зайнятості та професійної підготовки держав-учасників EURES, організації роботодавців і профспілок, місцеві і регіональні органи влади, інші установи та організації, регіонального, державного та міжнародного рівнів, що займаються питаннями зайнятості та професійної підготовки. Мережа трансдордонних партнерств EURES, що загалом нараховує 22 трансдордонні партнерства [3, 139] є важливим засобом забезпечення трудової мобільності та моніторингу зайнятості на трансдордонних ринках праці. Основними завданнями трансдордонних партнерств EURES визначено: забезпечення обміну вакансіями на трансдордонному рівні, доступ громадськості до інформації про умови життя і праці, організація мережі та регулярна підготовка EURES – консультантів.

Як свідчить європейський досвід, створення трансдордонного партнерства має чимало переваг для трансдордонних регіонів, хоча і його функціонування ускладнюється існуванням соціально-економічних та інституційних проблем.

Безумовними перевагами формування трансдордонного партнерства є:

- можливість активного залучення громадських, приватних організацій з обох боків кордону, використання їх знань та інтересів щодо питань трансдордонної діяльності;
- мобілізація внутрішнього потенціалу регіону, прискорення процесів вирівнювання якості життя населення; об'єднання сторін незалежно від їх індивідуальних обов'язків навколо спільної мети, що важлива для економічного розвитку регіонів;
- розширення світогляду партнерів за рахунок спільної діяльності.

Відзначимо, що основними інституційними перешкодами розвитку трансдордонного партнерства є незначна кількість відповідних структур, що займаються трансдордонним співробітництвом; складність регулювання діяльності всіх учасників партнерства. Суттєвим соціально-

економічним бар'єром у розвитку транскордонного партнерства є значні відмінності у рівні та темпах економічного розвитку України та країн ЄС ; фіскальні та митні бар'єри.

Державна політика України щодо розвитку транскордонного співробітництва має сприяти переведенню більшої частини управлінських повноважень з питань транскордонного співробітництва на рівень місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування [4, 32]. Розвиток транскордонного співробітництва передбачає виконання наступних завдань: використання можливостей транскордонного співробітництва на регіональному та місцевому рівнях; сприяння розвитку наявних євро регіонів та створення нових організаційних форм (Європейських угруповань територіального співробітництва та Об'єднань євро регіонального співробітництва); стимулювання транскордонної мережі співпраці між підприємствами, а саме формування та розвиток транскордонних кластерів, суттєво підвищить конкурентоспроможність прикордонних регіонів; сприяння транскордонному співробітництву для сталого та інноваційного використання і освоєння природних ресурсів, культурної спадщини, зміцнення господарських, культурних і гуманітарних зв'язків між суб'єктами та учасниками транскордонного співробітництва.

Література

1. Закон України «Про транскордонне співробітництво». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу – zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15

2. Цибульська Ю. О. Узагальнення підходів щодо визначення сутності транскордонного партнерства / Ю. О. Цибульська, О. Б. Цісінська // Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні: збірник матеріалів VII науково-технічної конференції науково-педагогічних працівників та студентів, 21-25 березня 2011 року / Інститут підприємництва та перспективних технологій Нац. ун-ту «Львівська політехніка». – Львів : Вид. відділ Навч.-наук. ін-ту підприємництва та перспективних технологій Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2011. – Т.1. – 312 с

3. Рекомендації щодо впровадження нових форм транскордонного співробітництва / Кол. авторів за ред. д.е.н., проф. Мікули Н.А. / НАН України. Ін-т регіональних досліджень– Львів, 2010. – 150 с.

4. Розвиток транскордонного співробітництва : науково-аналітична

доповідь (Серія «Проблеми регіонального розвитку») / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. редактор В.С. Кравців. – Львів, 2015. – 52 с.

Тетяна СТЕЧИШИН

Тернопільський національний економічний університет, Україна

Руслан СТЕЧИШИН

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ЛОГІСТИЧНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ МАТЕРІАЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ПІДРЯДНОЇ БУДІВЕЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

В умовах ринкової економіки з метою вдосконалення регулювання матеріальних потоків, забезпечення високої якості постачання, раціональний відбір постачальників будівельних матеріалів, використання методів нормування сировини, контроль за процесом переміщення матеріальних ресурсів на підприємствах будівельної галузі доцільно здійснювати на засадах логістичного підходу. Впровадження логістичних методів і принципів дозволяє гнучко реагувати на потреби споживачів, скорочувати час між прибуттям сировини та часом доставки товарів, зводити до мінімуму товарні запаси та пришвидшувати процес отримання інформації. Логістика як засіб раціональної організації матеріальних потоків на будівельному підприємстві дозволяє управляти прибутком через зменшення витратної частини, а не збільшення доходу. Відомо, що зменшення логістичних (складських, транспортно-заготівельних та ін.) витрат на 1% дає в середньому такий самий ефект, як збільшення обсягів реалізації на 10%. Ще одним суттєвим фактором на користь логістики є будівництво в умовах обмеженого землевідведення, що не дозволяє створювати великі за площею зони складування на будівельному майданчику і змушує організувати постачання матеріалів та конструкцій за принципом «точно-вчасно».

Будівельні компанії у країнах із розвинутою економікою почали усвідомлювати, що раціоналізація управління вантажопотоками шляхом зменшення витрат дозволяє знизити собівартість будівництва у цілому без додаткових грошових вкладень. Водночас, впровадження логістичних концепцій у практику управління будівництвом стикається з